

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

5 pytań CKE na maturę 2027 i 2028.
Do każdego karta-ściągą i wypowiedź wzorcowa.

Pakiet: Wesele

Biblia Mitologia Iliada Antygona Lament świętokrzyski Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią
Pieśń o Rolandzie Makbet Skąpiec Satyry Romantyczność i ballady Dziady cz. III Lalka Potop
Zbrodnia i kara **Wesele** Chłopi Przedwiośnie Ferdynurke Proszę państwa do gazu Inny świat
Zdążyć przed Panem Bogiem Dżuma Rok 1984 Tango Górą „Edek” Miejsce
Profesor Andrews w Warszawie Podróże z Herodotem

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Plan powtórek i zwroty na egzamin

Wesele · Stanisław Wyspiański · Młoda Polska

PYTANIE
42

Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych?

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
☐ 3. dzień
☐ 7. dzień
☐ przed maturą

Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych? Omów zagadnienie na podstawie *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

W „Weselu” porozumienie inteligencji z chłopami utrudniają wzajemne stereotypy, różnica języka i doświadczeń oraz pamięć dawnych krzywd. Inteligencja zachwyca się wsią jak dekoracją, chłopci czują się traktowani z góry, a obie strony mówią o Polsce, ale się nie słyszą.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:36 MIN

- **Wstęp**
0:00–0:43

Wesele inteligenta z chłopką wydaje się symbolem jedności narodu. Wyspiański pokazuje, że to jedność tylko na pokaz.
- **Argument 1**
0:43–1:33

Akt I: Dziennikarz zbywa Czepca, który pyta o politykę i Chiny, i mówi, że chce tylko, by „polska wieś” była spokojna. Pan Młody zachwyca się wsią jak obrazkiem, Gospodarz mówi, że „chłop potęgą jest”, ale nikt nie traktuje chłopca jak partnera.
- **Argument 2**
1:33–2:25

Pamięć krzywd: w akcie II do Dziada przychodzi Upiór, Jakub Szela, przywódca rabacji galicyjskiej z 1846 r., z plamami krwi. Między dworem a wsią stoi krew i nieufność. Czepiec odpowiada Dziennikarzowi, że chłopci rwą się do bitki, a panowie mogliby wiele, „ino oni nie chcom chcieć”.
- **Kontekst**
2:25–3:01

Rabacja galicyjska 1846 r.: chłopci, podburzeni przez Austriaków, mordowali szlachtę przygotowując powstanie. Pamięć tej zbrodni dzieliła obie grupy przez dziesięciolecia.
- **Zakończenie**
3:01–3:36

Porozumienie utrudnia nie tylko klasa, ale brak prawdziwej wspólnej sprawy i rozmowy na równi.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

- chłopomania Czepiec i Dziennikarz
„Cóż tam, panie, w polityce?” idealizacja wsi
rabacja 1846 Upiór Szela brak wspólnego celu

UWAGA, PUŁAPKA

Pan Młody to poeta z miasta (pierwowzór: Lucjan Rydel), a Panna Młoda to chłopka. Nie odwracaj ról. Upiór to Szela, a nie Hetman.

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

HISTORYCZNY **Rabacja galicyjska (1846)**

Chłopskie powstanie pod wodzą Szeli przeciw szlachcie, wykorzystane przez Austrię. Trauma na dziesięciolecia.

LITERACKI **„Chłopi” – Władysław S. Reymont**

Wieś od środka: własny język, obyczaj i hierarchia, nieznane inteligencji, która ogląda chłopów z zewnątrz.

LITERACKI **„Przedwiośnie” – Stefan Żeromski**

Nawtór: dwór bawi się, a obok parobcy żyją w biedzie. Dwa światy bez porozumienia.

PYTANIA KOMISJI: PRZECWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

- 1. Kto bardziej utrudnia porozumienie: inteligencja czy chłopci?**
Wyspiański obciąża głównie inteligencję: to ona ma prowadzić, a tylko się bawi i idealizuje.
- 2. Czy wesele Pana Młodego jest dowodem na zbliżenie obu grup?**
Częściowo: to szczery gest, ale oparty na zachwycie, nie na zrozumieniu.
- 3. Co dziś utrudnia porozumienie między różnymi grupami?**
Refleksja własna: bańki informacyjne, stereotypy, brak rozmowy twarzą w twarz.

PYTANIE 42 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych?

378 słów
ok. 3:36 min
mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

76 słów

Zagadnienie, które omówię, brzmi: co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych. Odwołam się do „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego. Uważam, że porozumienie inteligencji z chłopami utrudniają wzajemne stereotypy, różnica języka i doświadczeń oraz pamięć dawnych krzywd. Inteligencja zachwyca się wsią jak dekoracją, chłopci czują się traktowani z góry, a obie strony mówią o Polsce, ale się nie słyszą. Samo wesele poety z chłopką wydaje się symbolem jedności narodu, ale Wyspiański pokazuje, że to jedność tylko na pokaz.

Argument 1

87 słów

Najlepiej widać to w akcie pierwszym. Już pierwsza scena jest symboliczna: Czepiec pyta Dziennikarza, co słychać w polityce i czy Chińczyki trzymają się mocno. Dziennikarz zbywa go i mówi, że niech na całym świecie będzie wojna, byle polska wieś była spokojna. Inteligent nie chce rozmawiać z chłopem o sprawach ważnych, woli widzieć go jako część sielskiego krajobrazu. Podobnie Pan Młody zachwyca się wiejską prostotą i strojami, a Gospodarz mówi, że chłop ma coś z Piastów i jest potęgą. To komplementy, ale wypowiedzane z góry, bez rzeczywistego zrozumienia.

Argument 2

91 słów

Drugą przeszkodą jest pamięć krzywd. W akcie drugim do Dziada przychodzi Upiór: Jakub Szela, przywódca rabacji galicyjskiej z 1846 roku, ze śladami krwi. Przypomina, że chłopci mordowali wtedy szlachtę i że między dworem a wsią wciąż stoi krew i nieufność. Czepiec z kolei mówi Dziennikarzowi, że panowie boją się ruchu na wsi i śmieją się z chłopów w duchu, a sami mogliby wiele, tylko nie chcą. Obie grupy patrzą na siebie przez pryzmat dawnych urazów i stereotypów: pan widzi w chłopie dzikość albo sielankę, chłop w panu słabość i wyższość.

Kontekst

64 słów

Kontekstem jest dla mnie rabacja galicyjska z 1846 roku. Szlachta przygotowywała wtedy powstanie przeciw Austrii, a austriackie władze wykorzystały niechęć chłopów do pańszczyzny. Chłopi pod wodzą Jakuba Szeli napadali na dwory i mordowali ich mieszkańców. Ta tragedia na dziesięciolecie podzieliła polskie społeczeństwo w Galicji. Wyspiański wprowadza Szelę na scenę po to, by pokazać, że bez rozliczenia się z tą przeszłością prawdziwe porozumienie jest niemożliwe.

Zakończenie

60 słów

Podsumowując: w „Weselu” porozumienie utrudniają stereotypy, wyższość inteligencji, nieufność chłopów i niezabliźnione rany historii. Wyspiański obciąża jednak przede wszystkim inteligencję, bo to ona ma prowadzić, a tylko się bawi i podziwia wieś z zewnątrz. Moim zdaniem ten problem jest ponadczasowy: ludzie z różnych środowisk mogą bawić się razem, a mimo to wcale się nie rozumieć, jeśli nie rozmawiają na równi.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST